

TAKÁCS ZSUZSA

Utazás, szüntelen

Ismerőseim közül senki más nem utazott annyit, mint ő az elmúlt ötven évben. Főként angol vagy francia nyelvű útikönyvek, útinaplók lapultak táskái mélyén, és ágya fölött – az alkóvban, ahogyan ő mondta –

Napóleon képe függött; ugyanis nemcsak nagy utazó, a haditudományok nagy kedvelője is volt. Családom, egyetlen kamaszkori barátnőm, egy-két szerelmem után neki köszönhetek a legtöbbet, ő vigyázott a lányaimra csaknem születésüktől fogva. A szenvedélyes utazó, a marosvásárhelyi Hatala család leszármazottja ugyanis nemcsak nagy jellem, de érző szívű nagymama is volt. A mesefigurák közé megjelenése pillanatától beköltöztek gyerekkorának valóságos ember- és állatfigurái, a kukta, a kisasas, a városban dülő téli farkas, a kutyaszán, a hajdani Budapest szállodái és Bécs pompája, színházi előadásai. Vele együtt szüntelenül utaztunk mi is, útlevelekiadáshoz kötött, hetvenes évekbeli életünkben. Ahogy az utazás lehetősége megnyílt, úgy tűnt el napjainkból ő, kamasz lányaim nem igényeltek többé felügyeletet, de jelenlétére mégis vágytunk – pontosabban vágytunk volna. Ha munkáltatóként a nyugdíjához szükséges igazolást alá kellett írnom, sosem tudtam kiolvasni születési dátumát. 1908 és 1919 között láthatta meg a napvilágot, s gondolom, inkább ez előbbi a valódi dátum; de az évente aláírandó igazoláson az áthúzókkal és javításokkal homályban tartott esemény éve sosem volt kiolvasható. Hatvankét vagy hetvenkét éves volt tehát, amikor combnyaktörést szenvedett. A műtét sikerült ugyan, de a borraivalóra hiába ácsingózó műtősfő úgy dobta ágyára, hogy eltört egy-két elmeszedett nyaki csigolyája, majd megbénult mindkét lába. Ágyához szögezve élt még öt hónapot. Reménybeli örö-

kösei – a házasságaiból szüntelen menekülő középkorú férfi és a házasság örömeiben sosem részesülő idősödő nő – összevesztek műkincsein és tanácsi lakása bérleti jogán. Viszályuk következményeként eladhatatlanná váltak ingóságai, melyek közül talán egyetlenegy árából megműthették volna. Ha a majdani örökösnő listára nem vesz mindent, akkor a néninket ápoló s vele mindig együtt érző – talán kissé könnyelmű – férfi bőkezűen osztogathatta volna a baksist, és meggyógyul talán. Így ágyához szögezve élt, eltűntek, kitiltattak életéből a látogatók. Nem mehettünk el hozzá mi sem, csak telefonon keresztül tudtunk kapcsolatot tartani vele. Egy ilyen alkalommal izgalomtól elfúló hangon mesélte, hogy épp most érkezett Bécsből, szobájában szétdobálva tátognak az útitáskák és kalapos dobozok. Minderről be fog számolni, ígérte pihegve, de most alszik egyet, majd később, tette hozzá. – Szigligeten voltunk, amikor örökösei csöndben eltemették. Később meglátogattuk a sírját, nemzetiszín szalaggal átkötözött virágcsokrot tettünk a hideg kőre. – És most, hogy néhány napja leveleimet rendezgettem, találtam egy 1974-ben feladott balatonlellel képeslapot. *Ez a mi ablakunk*, írta és keresztrel megjelölte egy jellegtelen háromemeletes vállalati üdülő muskátlis ablakát. Ha jól visszagondolok, ez volt az egyetlen helyszín, ahova valójában elutazott ismeretségünk tizennyolc éve alatt. Igaz viszont, hogy ebből az ablakból nemcsak a Balaton szelíd hullámai figyelte, hanem a Gangesz nyüzsgő partját, a bivalyokat itató napégette indusokat, az angol utazók elszánt karavánját Afrika homokjában, és világosan látta Szent Ilona szigetének egy-egy ködös hajnalán a száműzött Napóleon gondfelhőzte homlokát. Amit pénzes utazók sosem látnak, csak a kiválasztottak, a lelkükben gazdagok. ■

Alkonyi fények az Andrássy úton

Fotó: Feledj Sándor